

שיטות רב משה פיינשטיין - שיעור 233 ורב שלמה זלמן אויערבך בעניני חזרה ובישול

I. הנחת חלה או קוגל על גבי בלעך שעל האש

(א) עיין באג"מ (ד - ט"ד אות מ"ז) דאין ע"ג הבלעך מקום שדינו כמו נגד המדורה (ט"ח - ט"ו) שמותר להניח שם דבר יבש מבושל כ"צ ושאינו מדורה שהוא רק כסמיכה והיכרא איכא מחמת שהצריכו להתרחק קצת ובתנורים שלנו לא שייך זה והוא בדין חזרה

(ב) עיין בספר מאור השבת (ז - זף תקל"ג) שהביא מכתב מהגרשו"א דכיון דאין רגילים לאפות חלה או קוגל על בלעך שעל הכירה וכיון שלא מיחזי כאופה דינו כהפסק קדירה וקיל טפי מגרופה וקטומה ואין חוששין לשמא יטעו אך כיון שמאחרונים (חוץ מהדגול מרבבה ר"ג - ג) משמע קצת שאוסרים לכן הוא חזר ופסק לאיסור וע"ע בשו"ת אור לציון (ז - ז"ג) שמקיל בדבר משום שהוא חשיב כנגד המדורה או כהפסק קדירה

II. פלטה חשמלית (hot plate) הנחה על גביו בתחלה בשבת עיין בשש"כ (ב) -

הטרה ט"ב) ומאור השבת (ז - זף תקמ"ג) דחשיב כקטומה ורק מותר לשהייה וחזרה ולא לשהייה לכתחלה (ודלא כהאג"מ) שכיון שזה מקום שאפשר גם לחמם שם כשיעור שהיד סולדת ועיין עוד במלואים דגם אפשר שזה דומה למעזיבה (מ"ב ר"ג - סקפ"ב) ומותר ליתן בשבת אפילו לכתחלה כשהתבשיל עדיין חם ומה שמצריכים להניח קצת דבר המפסיק הוא רק כדי שלא יבא לחתות ובפלטה חשמלית הרי אין שום חשש של חיתוי מ"מ טוב להחמיר

III. הגדלת הלהבה לאחר שהניחו את הבלעך לעשותו כקטומה

(א) עיין בשש"כ (ב - הטרה ז"ד וקפ"ה) דיש להקפיד שלא להגדיל האש אחר שהניח הבלעך דאל"כ מסתבר דאין זה חשיב כקטומה אלא רק כיסוי בעלמא דדוקא אם הובערה האש מעצמה אבל לא כשהוא הבעירה בידיים (שש"כ הטרה קפ"ה בשם הגרשו"א) ובמלואים כתב בלשון דאפשר טוב להחמיר ובעל מאור השבת שאל אותו סתירה בלשונו וענה מפני שאמרו שבעל האגרות משה ואחרים מתירים (אג"מ ב - ז"ג) חזר קצת

(ב) אמנם הגרי"ש אלישיב סבר דדוקא בקטימה כל דהוא (אפר דק על הגחלים) שמעשה הקטימה הוא ההיכר משום הכי ע"י החיתוי נתבטל המעשה אך בכיסוי פח אין ההיכר כמעשה הקטימה אלא מציאות הקטימה וכיון דגם לאחר הגדלת האש עדיין הבלעך ממעט החום ואין דרך לבשל כך אכתי הוי היכר מ"מ טוב להחמיר (ספר שבות יצחק זף כ"ה)

IV. נייר כסף - האם מועיל לכסות בזה הגעז במקום הבלעך

(א) עיין באג"מ (ד - ט"ד אות כ"ז) דכתנור צריך שיהא הפסק הבלעך גם אצל הדפנות ולמעלה כיון שמחמים גם משם ולכן צריך קופסא של ד' דפנות כן משמעות הענין ולכן בקראק פאט או בתנור אינו מועיל נייר כסף רק באופן זה

(ב) דעת הגרשו"א דנייר אלומינום לא מועיל כיון שאין ניכר שהניחו לצנן החום דאפשר שהניחו לשמור על הנקיון (שבות יעקב זסוף פרק ח) אבל שנייר כסף כפול אם הוא מקומט ולא מקופל בצורה חלקה הוא ממעט החום הרבה יותר מנייר יחיד וחלק וגם צריך שלא ישרף דלא דמי לקטמה והובערה דבנ"ד שיודע שישרף אין זה גילוי דעת שאין צריך להאש ועיין באג"מ (ד - ט"ד - ב) דאם נפל הבלעך אין חשוב קטום

V. לכסות קדירה על האש כשהתבשיל מבושל כל צרכו

(א) עיין באג"מ (שם אות י) דלטעם התפארת שמואל שהחמירו בהגסה בעודו על האש משום שאפשר לטעות יש לאסור גם בכאן בכיסוי דעל קדירה פתוחה ולא בהטמנה וכ"כ השביתת שבת (מצשל סעיף כ"ו)

(ב) עיין במאור השבת (ז - דף תקי"ד נ"ס הגרש"ה) דכמו שמותר להחזיר קדירה ע"ג האש אע"פ שע"י זה מעלה רתיחה ולא חששו לשמא יטעה ה"ה דמותר לכסות הקדירה דכולם יודעים שכיסוי קדירה ממהר הבישול ולא יבואו לטעות והטעם שהגסה אסור אפילו בנתבשל כ"צ הוא מפני שכעיני הבריות אין ההגסה נראית כמבשל ויבוא לטעות להגיס גם באינו נתבשל כ"צ או בפחות מיד סולדת ואין לנו להוסיף עוד חומרות מעצמינו (במלואים הערה פ"ו)

VI. קוגל - חיתוכו בעודו על האש

אם יש בזה משום מגיס אין להוסיף עוד חומרות על דברי הכל בו (מאור השבת בשם רשז"א) והגרי"ש אלישיב והגר"י פישר נוטים להחמיר כשידוע לו שהקוגל יתפרק

VII. שפיכת קטשאפ על גבי בשר רותח וכדומה

(א) עיין בשו"ת אג"מ (ד - ע"ד - ה) שיש להתיר משום (כ) לאסור בישול אחר בישול בלח הוא חומרא בעלמא (ג) להחשיב גוש ככלי שני זה גם כן חומרא ואין צריך להחמיר ב' חומרות בצורה כזו

(ב) ועיין בשמירת שבת כהלכתה (ה - י"ה) דקטשאפ חשיב כיבש ולכן מותר ולא מטעם ב' חומרות. ולכן אין לשפוך מרק קר על גבי נתח בשר חם שבצלחת וגם אין ליתן נתח בשר חם לתוך מרק קר שבצלחת כיון שהוא מתכוין להיות שם וכמ"ב (ג"ח - ס"ק מ"ה) אבל אינו מתכוין מותר ולכן אין צריך לנגב הצלחת מפירורין או טיפות שכבר נתבשלו משום שהוא פסיק רישא דלא ניחא ליה על ספק איסור. ולאג"מ משמע אפילו במתכוין כמו בקטשאפ על גבי בשר רותח מותר משום דאין צריך להחמיר ב' חומרות באופן זה

(ג) ועיין בספר מאור השבת (דף רס"ח) מהגרי"ש אלישיב שמתיר משום שאע"פ שזה נוזל מ"מ לא פקע בישולו ואינו דומה למים שנתבשלו ונצטננו שפקע בישולם ואין נראה בהם הבישול ולמעשה שפיכת קטשאפ על גבי בשר רותח מותר. ואם צריך לנגב הקערה קודם נתינת דבר גוש חם תלוי במחלוקת הפוסקים הנ"ל ולרב משה מותר ורק צריך להחמיר בטיפי מים שלא נתבשלו והמחמיר תבא עליו ברכה

VIII. בגדר בישול כל צרכם במים

(א) עיין באג"מ (ד - ע"ד בישול ה) דאחר יד סולדת בו אין שייך עוד בישול

(ב) ועיין בשש"כ (ה - הערה ז"ו) שהגרשז"א היה מסופק בדבר

IX. חזרת המכסה לקדירה כשנשאר רטוב מהתבשיל

(א) עיין באג"מ (ד - ע"ד - י"ט) דמותר משום שהוא פסיק רישא דלא ניחא ליה בחצי שיעור ואפילו בנצטנן לגמרי

(ב) אמנם הגרשז"א פסק בנצטנן לגמרי אסור (מאור השבת דף תקע"ז)

נדפס לעילו נשאלת אבי אורי ל' אלול צ"ר לפ"א ה"ר יעקב אריב"ה ע"ה ואלו אורות האשה רחל ה"ר גרשון מנחם הענין הכפ"ה ע"ה